

לנכרי

אמירה

היתר אמירה לנכרי לצורך מצוה

היתר אמירה לנכרי לצורך מצווה

אמירה לנכרי

- א- אמירה לנכרי באיסור ד"ס מותרת, דהוי שבות דשבות במקום מצווה [רעו, ח]
- ב- לא התירו שבות דשבות במקום מצווה אלא בדיעבד, וי"א דשעת הדחק הוי כדיעבד.
- ג- יש מתירים אמירה לנכרי במקום מצווה אפי' במלאכות דאורייתא, אך כל אדם צריך להחמיר בזה [רעו, ח],

צורך מצווה
- כללים

לנכרי אמירה

היתר אמירה לנכרי לצורך מצווה

- שהותרה אפילו מלאכה גמורה ע"י הנכרי

- א- מילה עצמה דוחה את השבת, ומכשירי מילה ניתן לאמר לנכרי לעשות אף במלאכה האסורה מן התורה [שלא, ז].
1. מה שהותר זה דברים הכרחיים שבלעדיהם לא תוכל להתקיים המילה, כגון חיתוך תחבושות וכיו"ב.
  2. אך לא הותר להביא את התינוק לבית הכנסת ע"י נכרים. ויש אוסרים אפי' דרך כרמלית [שלא, ח עיי"ש]

צורך מצווה
- ברית מילה

לנכרי אמירה

היתר אמירה לנכרי לצורך מצווה

- שהותרה אפילו מלאכה גמורה ע"י הנכרי

- ב- מצוות יישוב ארץ ישראל – הלוקח בית או שדה מן הנכרי מותר לאמר לו לכתוב שטר מכירה [אף שהוי מלאכה האסורה מה"ת], דמשום ישוב ארץ ישראל לא גזרו [ש,כד]
1. האם יש מצווה בישוב הארץ מה"ת? [מכתב הרבי הרש"ב]
  2. רק איסור אמירה לנכרי הותר ולא שאר שבותים, כיון שהוי שבות שאין בו מעשה [שו"ת ציץ אליעזר ח"ב סימן ג'].

צורך מצוה
– ישוב הארץ

לנכרי אמירה

היתר אמירה לנכרי לצורך מצווה

- שהותרה אפילו מלאכה גמורה ע"י הנכרי

ג- מותר להציל ספרים מדלקה ע"י נכרים אפי' ע"י טלטול ברה"ר [שלד, יט] וכן מותר לאמר לנכרי לכבות את השריפה כדי שלא ישרפו ספרי קי' [שלד, כה].

ד- קבורה ביו"ט.

צורך מצווה – הצלת ספרים, הלווית המת

היתר אמירה לנכרי לצורך מצווה

בין השמשות

- א- בבין השמשות** [בין בכניסת שבת ובין ביציאתה (שמב,ב)]
מותרת אמירה לנכרי אף באיסורי תורה –
1. לצורך מצווה [רסא,א] – להדליק נש"ק.
  2. או לצורך גדול בעניין שאם לא יעשנו יהיי לו צער - להדליק נר של יאצ"ט [רסא,ב].
  3. 'טרוד ונחפז ונצרך לדברי' [שס] –

בין השמשות
– צורך מצווה/
צורך גדול

אמירה לנכרי

היתר אמירה לנכרי לצורך מצווה

בין השמשות

4. צורך גמור לסעודת שבת - להדליק את הפלטה לסעודת שבת ע"י נכרי אם אין לו תבשיל 'חסי' אחר לסעודת שבת, שהותר כל שהוא צורך גמור לסעודת שבת שא"א להסתדר בלעדו אלא בדוחק קצת [קו"א רסא א].

5. כל זה במלאכות גמורות, אך שבות דשבות, לצורך השבת הותר אף 'דאפשר זולתם בלא דוחקי' [קו"א שס] - לכוון שעון שבת.

בין השמשות
- צורך מצווה/
צורך גדול

לנכרי אמירה

היתר אמירה לנכרי לצורך מצווה מדברי סופרים

שינוי-

- א- אם הנכרי עושה את המלאכה בשינוי הוי 'שבות דשבות' – שהותר לצורך מצווה.
- ב- שינוי – היינו שינוי מהותי באופן עשיית המלאכה, לא כל 'לאחר יד', נחשב שינוי.
- ג- באם אמר לנכרי לעשות בשינוי, כגון בפיו/רגלו וכו'. והנכרי עושה זאת כדרכו, כתבו הפוסקים שאין צריך למחות בו באם אכן התכוון שיעשה בשינוי ולא יערים.

צורך מצווה מד"ס –
עונג שבת

לנכרי אמירה

היתר אמירה לנכרי לצורך מצווה מדברי סופרים

גרמא -

1. מלאכה הנעשית בגרמא הוי שבות, ולכן גוי העושה בגרמא הרי זה שבות דשבות.
2. שעון שבת – לדעת פוסקים רבים הפעלה עתידית ע"י שעון שבת ה"ה גרמא, ולעניין אמירה לנכרי ניתן להקל [כנ"ל].
3. בבית אפרים חיו"ד סי' ס"ב, שסובר שמותר לעשות גרמא ע"י עכו"ם ולא אסור כלל משום שבות דאמירה לעכו"ם. – ומותר אף שלא במקום מצווה, וצ"ע רב האם הכי נקטינן.

צורך מצווה מד"ס –
עונג שבת

אמירה לנכרי

היתר אמירה לנכרי לצורך מצווה מדברי סופרים

ליל טבילה

- א- מי ששכחה לגזוז צפרניים נכרית תגזוז את צפרניה בשיניים או ביד ללא כלי [הגזיזה עצמה אסורה מה"ת והוי מלאהצלי"ג (שמ,ב – דלא כמשנ"ב)]
- ב- שכחה להסתרק – נח' הפוסקים האם מותרת להסתרק ע"י נכרית, היינו האם במעשה הסירוק יש איסור מה"ת או רק מד"ס [ראה אהל שרה פ"ד הערה מו].
- ג- מי ששכחה להסיר לק – תעשה ע"י נכרית, ויש המתיר גם לה עצמה [אך צריכה להזהר מסחיטה וכו' כמדובר ..]

צורך מצווה מד"ס –
ליל טבילה

לנכרי אמירה

היתר אמירה לנכרי לצורך מצווה מדברי סופרים

עונג שבת –

- א- הדלקת הנר לסעודת שבת – בשבת עצמה אסורה,
- ב- כוון שעון שבת כדי שידלק האור – יש להתיר ע"י נכרי.
- ג- הבאת צורכי סעודת שבת דרך כרמלית בצורך גמור שא"א בלעדו כי אם בשעת הדחק אף שאינו צורך גדול – כשכר, או שאר מאכלים החשובים לאדם [שכה, טז].
- ד- שלום זכר
- ה- שהיה החזרה הטמנה -אסורים ע"י נכרים.

צורך מצווה מד"ס –
עונג שבת

לנקרי אמירה

היתר אמירה לנקרי לצורך מצווה מדברי סופרים

הכנסת אורחים

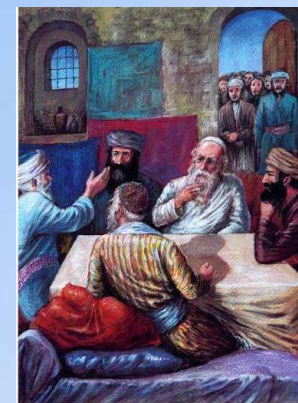
א- צורך אורחים נחשב כמצווה.

ב- אורחים הם דווקא: שבאו מעיר אחרת [שלג,ו]

ג- אבל אחוזת מרעהו מבני עירו אין זה בגדר מצווה [שז,כג]

ד- ובעיקרי הד"ט סי' טו סל"ד כתב: שהוא הדין באורחים עשירים שאין חסר להם כלום הרי זה נחשב שלא לצורך מצווה כלל אלא לשמחת מרעות וכיוצא ואסור. והיינו כשיש להם איכן להתאכסן בלא שיזמינם, אך אורח העובר ממקום למקום ואין לו היכן לשהות אף שהוא עשיר מקיים בו מצוות הכנסת אורחים.

צורך מצווה מד"ס –
הכנסת אורחים

אמירה לנכרי

היתר אמירה לנכרי לצורך מצווה מדברי סופרים

מקוה

- א- חימום מקוה לטבילת עזרא הוי צורך מצווה [מנח"י ח"ה צא]
- ב- הפעלת חימום המקווה עצמו, יש מגדולי ישראל שהתירו- שכיון שהוי צורך מצווה לא חשיב הנאת גופו, ולכן מותר להינות מזה. אך זה כשלא צווה עליו בשבת אלא יודע מעצמו לעשות כן, או שרמז לו בערב שבת שמי שיעשה זאת לא יפסיד – אך אין לצוות בפירוש אף לא מעש"ק.

צורך מצווה מד"ס –
טיפול במקוה

אמירה לנכרי

היתר אמירה לנכרי לצורך מצווה מדברי סופרים

מקוה

- ג- מותר להזרים מים מהדוד שמש/בוילר ע"י נכרי. ואח"כ למלאות ע"י כ"ש וכיו"ב.
- ד- החלפת המים במקווה ע"י נכרי מותרת, החימום הוא רק גרמא.
- ה- ויש שהתיר שיפתח את הברז בשינוי.
- ו- בטבילת נשים - יש מקום להקל אף יותר, מצד אפרושי מאיסורא [מהרש"ם ח"ה סי' מ].

צורך מצווה מד"ס -
טיפול במקוה

לנכרי אמירה

היתר אמירה לנכרי לצורך מצווה מדברי סופרים

מצווה דרבים –

- א- נחי האחרונים האם לצורך מצווה דרבים התירו אמירה במלאכה גמורה [פרמ"ג א"א שז ס"ק ת, רב פעלים ח"ג סי' כו]
- ב- וכן נחי מהי מצווה דרבים י"א שכל מצווה שהרבים צריכים לקיימא הוי מצווה דרבים כנטילת לולב [ט"ז תקפו מקל] וי"א שרק מצווה שהיא חובת הרבים יחדיו כקריה"ת קדיש וברכו הוי מצווה דרבים [פרמ"ג תקפו]

צורך מצווה מד"ס –
מצווה דרבים

לנכרי אמירה

היתר אמירה לנכרי לצורך מצווה מדברי סופרים

מצווה דרבים –

א- - ובדעת אדה"ז ראה מה שהסתפק הרב וולפא ב'משמיע שלום' עמ' 131, ושם נוטה שאף באמירה מעש"ק יש להחמיר. וכן בספר 'יסודי השולחן וזיקוקי אורותיו' ס"י עד מוכיח מדברי אדה"ז בסי' צ"ז - להחמיר.

ב- אמנם ברמז שאיננו בדרך צווי, במקום שכל ההנאה היא רק לצורך מצווה – יש מקום להקל במהנה את הנכרי.

צורך מצווה מדי"ס –
מצווה דרבים

לנכרי אמירה

היתר אמירה לנכרי לצורך מצווה מדברי סופרים

נגינה בחתונה בשבת

מעיקר הדין התיירו לנגן בשמחת חתונה [שלח,ג]. "והגם שבדבר שדברו הפוסקים בזה בפרטות אין המנהג כן מפני שלחששו בדורות שלפנינו לקדושים אשר בארץ לתקלה שיצא ממנו בחילול שבת ויו"ט ולכן אסרו ולא הקלו לא כדברי מר ולא כדברי מר . . אמנם בדורות האחרונים אשר בעונותינו רבו פורצי גדרי התורה ואם יהיה היתר לנגן בכלי שיר ע"י עכומ"ז יבואו לידי כמה איסורים קלים וחמורים בחילול שבת ויו"ט כאשר כל מודה על האמת לא יכחש בזה לכן בוטל השיר מדורות שלפנינו בכל תפוצות ישראל ואין למנהג זה (לנגן בכלי שיר בשבת ויו"ט לשמחת חו"כ) כל עיקר כי כל מושבות בני ישראל נהגו איסור בזה לא ראינו ולא שממענו שיהא מנהג זה הן עוד היום בשום מקום והטעם פשוט משום דאחסור דרי וע"י הניגון והריקודים ירקד השטן ביניהם ויכשילם" [שד"ח מערכת חו"כ יג]ט

צורך מצווה מד"ס –
נגינה בחתונה

אמירה לנכרי

היתר אמירה לנכרי לצורך מצווה מדברי סופרים

אפרושי מאיסורא –

- א- יש להסתפק האם זה קל יותר ממצווה של רבים, נח לחבר לחטוא חטא קל כדי להציל את חבירו מאיסור חמור.
- ב- עירובין – אם נקרע העירוב ועלולים הרבים להכשל באיסור מותר לתקנו ע"י נכרים, וישתדלו למעט באיסורי תורה.
- ג- מקוואות וכדו'.

צורך מצוה מד"ס –
אפרושי מאיסורא

